

Aleksander Jeršič, ravnatelj OŠ Draga Kobala Maribor

INŠPEKTORJI KOT SODELAVCI IN NE SOVRAŽNIKI

Inspectors as Allies, not Foes

Šolska inšpekcija bi naj bila v službi šolskega sistema, v katerem glavno vlogo igrajo šole. S šolami so torej na istem čolnu z istimi cilji. Inšpektorje vidim kot sopotnike šolnikom in drugim zaposlenim v njih. V nobenem primeru pa ne kot sovražnike. Ne glede na to, da so nadzorniki dogajanja na šoli.

Obisk inšpekcije, redni ali izredni nadzor, šolske ali katere koli druge inšpekcije je še vedno stresen dogodek. Stresen za zaposlene na šoli. Pri vseh preostalih inšpekcijah predvsem za vodstvo šole. Pri obisku šolske inšpekcije za večji del kolektiva. Ali mora biti vedno tako?

Moja osebna izkušnja z inšpekcijami vseh vrst je zelo pozitivna. Morda sem izjema, ki potrjuje pravilo. Ne vem. Vem pa, da smo imeli na šoli v slabih desetih letih več kot 30 obiskov inšpektorjev. Od tega sedemkrat šolsko inšpekcijo. Dvakrat na podlagi prijave. Nikoli anonimne.

Pri vsakem obisku smo bili deležni izjemno korektnega odnosa. Ob tem je treba poudariti, da sta za korekten odnos vedno potrebni dve strani. Inšpektorje smo vedno sprejeli prijazno in spoštljivo. Kot enakovredne sogovornike. Nikoli se nismo postavljali v nadrejeni ali podrejeni položaj. Pokazali spoštovanje do njihovega dela in hkrati pričakovali enako od njih. Pomembno je, da na strokoven in transparenten način predstaviš svoje delo, primer, zaradi katerega se je zgodil obisk. Predstaviš svoje stališče. Do zdaj nam je zmeraj uspelo doseči enakovreden dialog.

Pomembnejša kot obisk je svetovalna vloga. Ravnatelj smo velikokrat pred številnimi izzivi, kako ravnati. Slovenska zakonodaja je načeloma jasna. Vendar pa so posamezni zakonski in podzakonski akti velikokrat neusklajeni. Če uporabim najbolj mili izraz. Ob slabih 20.000 zakonskih in podzakonskih aktih je to po svoje tudi razumljivo. Vendar pa to vodstva šol velikokrat spravlja pred nerešljive izzive. Naša šola je denimo do nedavnega (zaradi 50.000-litrskih cisterne za olje) veljala za skladišče nevarnih snovi. Treba je bilo upoštevati posebno področje zakonodaje, ki s šolsko nima veliko skupnega. Ob tem smo bili deležni tudi inšpekcijskih nadzorov tega področja. Ravnatelj zato velikokrat potrebujemo nasvet, kako ravnati. Nasvet, preden sprejememo odločitev. Seveda imam v mislih odločitve, ki so vezane na izpolnjevanje zakonskih zahtev. V vsakem primeru želimo ravnati pravilno. In prav.

Pravna služba na MIZŠ nam je sicer včasih v pomoč, premnogokrat pa je njihov odziv prepozen in premedel. Da o občinski pravni službi sploh ne govorimo. Ta menda obstaja. Vendar pomoči od njih še nismo dobili.

Prav zaradi tega smo bili izjemno veseli »govorilnih ur« oziroma odprtega telefona enkrat tedensko, ki so ga na

šolskem inšpektoratu uvedli ob zadnji menjavi glavnega inšpektorja. To je pomoč, ki jo ravnatelj potrebujemo. Nasvet, kako ravnati tukaj in zdaj. Kratko in jedrnat. Zakonodajalec oziroma šolsko ministrstvo pri dajanju navodil in postavljanju pravil velikokrat ne pomisli na morebitne robne primere, ki se zgodijo v praksi. Ravnatelj pa se moramo takrat odzvati tako, da ne kršimo zakonodaje in hkrati sledimo strokovnim rešitvam pri zagotavljanju dobrih delovnih pogojev za zaposlene in varnega in spodbudnega učnega okolja za učence. Ko ne gre, pač uporabimo zdravo pamet. Tudi predpisi niso vedno življenjski. Vendar pa je moja izkušnja s šolskimi inšpektorji in inšpektorici zelo pozitivna. Tudi pri njih sem že naletel na veliko mero razumevanja in zdrave pameti. Imeli smo primer, ko smo morali sprejeti odločitev z zavedanjem, da bomo v vsakem primeru kršili enega od zakonov. Pohvaljeni smo bili, da smo se odločili pravilno. Pravice otrok so namreč nad pravicami staršev, ko gre za družinsko nasilje. V tem primeru so inšpektorji izkazali veliko mero razumevanja in nam tudi svetovali, kako ravnati naprej.

V zadnjih dveh letih, ko se spopadamo z epidemijo covid-19, se je to pokazalo še bolj očitno kot v preteklosti. Če so bila nekatera pravila v preteklosti nelogična in neživljenjska in so se kršitelji pokazali bolj izjema kot pravilo, se je to v zadnjih dveh letih zgodilo prevečkrat. Enostavno je postaviti neko pravilo. Izvesti ga v praksi, pa je prevečkrat lahko druga zgodba. »Včasih ne gre niti s pomočjo trikov,« so rekli nekoč. Toliko sprememb pravil v tako kratkem času nas prevečkrat postavlja pred nerešljive uganke. Zato sta sodelovanje in dialog s pristojnimi službami še toliko bolj pomembna.

V viziji šolskega inšpektorata je zapisano, da inšpektorat želi postati podporni steber izobraževalnega sistema. Da je njegovo poslanstvo, da opolnomoča, svetuje, ozavešča, pomaga in seveda tudi nadzoruje. Menim, da nadzor ne bi smel biti najpomembnejši proces. Ogromno namreč lahko naredimo na področju preventive, ozaveščanja in sprejemanja pravih odločitev. Zato je sprotno sodelovanje med šolo in inšpekcijo nujno.

Šolniki pri svojem delu potrebujemo delovno okolje, v katerem se v prvi vrsti posvečamo pedagoškemu procesu. Ob spopadu z različnimi izzivi – zahteve staršev, želje in zahteve ustanovitelja in financerjev – se prevečkrat zgodi, da smo postavljeni pred odločitve, ki niso vedno enoznačne. Takrat pričakujemo sodelovanje vseh deležnikov. Šolska inšpekcija lahko tako s primernim in pravočasnim preventivnim delovanjem naredi veliko za boljše razmere v slovenskem šolskem prostoru. Prepričan sem, da je bil s svetovalnim delom v zadnjem obdobju narejen pravi korak v to smer.